(tekstilės fragmentai prie kaukolės). 2000 m. perkasoje 5 aptiktų atsitiktinių radinių didžiausią dalį sudaro monetos (23 vienetai, vyrauja Jono Kazimiero šilingai (20 vnt.)). Tarp kitų radinių bene įdomiausias yra žalvarinės saliutinės patrankėlės vamzdžio fragmentas. Likusią radinių dalį sudaro aprangos detalės ir religinė atributika: 4 žalvarinės rūbų susegimo adatėlės, 5 medalikėliai, 1 kryželis, 1 geležinio kriauninio peilio dalys; 1 geležinė diržo sagtis; 1 karoliukas. Taip pat aptikta apie 300 geležinių kalvio darbo vinių, priklausiusių XV–XVII a. karstams ir bažnyčios sienų apkalimo lentelėms; stiklinių indų fragmentų; XVII–XIX a. žiestos keramikos fragmentų, XVII–XIX a. langų stiklo fragmentų.

THE SITE OF FORMER CHURCHES IN TAURAGNAI

In 2000, the area of 48 m^2 (the trench 5) was explored in the site of former churches in Tauragnai. Foundations of churches dated to the 15th–19th centuries were found. Jonas Kazimieras' coins, clay pottery and other finds dated to the 15th–19th centuries were discovered.

PAPILIO EVANGELIKŲ REFORMATŲ BAŽNYČIA

Roma SONGAILAITĖ

Ruošiant leidinį „ATL 1998 ir 1999 metais“, dar buvo nebaigti archeologiniai tyrinėjimai Papilio (Biržų r.) evangelikų reformatų bažnyčioje, todėl toliau pateikiamos šių tyrinėjimų galutinės išvados.

1999 m. liepos – rugpjūčio ir lapkričio mėn. buvo remontuojamas Papilio evangelikų reformatų bažnyčios vidus, atkasami ir izoliuojami pamatai. Žemės darbų metu buvo vykdomi archeologiniai tyrinėjimai. Papilio evangelikų reformatų bažnyčia (1785 m.) yra seniausia bažnyčia Biržų rajone, išlaikiusi savo architektūrinį stilių be didelių pakeitimų. Jau žinoma, kad Kristupas Radvila Perkūnas 1595 m. fundavo Papilio evangelikų reformatų bažnyčios statybą. Apie pirmosios bažnyčios statybą, jos vietą tikslių duomenų neišlikę. Yra žinoma, kad religinių karų metu 1766 m. Papilyje evangelikų reformatų bažnyčia buvo sugriauta. Po keliolikos metų – 1785 m. buvo pastatyta dabartinė bažnyčia. Papilio evangelikų reformatų bažnyčioje ir jos aplinkoje nebuvo atliekami nei architektūriniai, nei archeologiniai tyrinėjimai. Tik 1999 m. buvo atlikti polichrominiai tyrimai. Siekiant išsiaiškinti pirmosios bažnyčios statybos vietą, jos dydį buvo ištirtas apie 150 m^2 plotas. Archeologinių tyrinėjimų metu bažnyčios viduje atkasti pamatai sudarė apie 22,5 m ilgio ir apie 9,7 m pločio pastatą, kuris buvo orientuotas panašiai kaip ir dabartinė bažnyčia, Š–P kryptimi. V siena nuo dabartinės bažnyčios sienos Š dalyje nutolusi 1,4 m, o P – 2 m. R siena Š dalyje nutolusi 1,25 m, o P – 0,5 m. Pamatų plotis 0,6–0,7 m, storis 0,7–0,8 m. P pusėje buvusi presbiterija, pagal pamatų konstrukciją, turėjo būti pusapvalė (ar penkiašonė?). Pamatų plotis 0,5–0,6 m, storis 0,6–0,7 m.

Apibendrinant visą surinktą informaciją galima būtų teigti, kad 1595 m. Kristupo Radvilos Perkūno Papilio evangelikų reformatų bažnyčia statyta naujoje vietoje (t. y. ne katalikų bažnyčios vietoje), ji galėjo būti stačiakampio plano su penkiašone (ar pusapvale) presbiterija. V fasade galėjo būti stačiakampis bokštas. Įėjimas iš R pusės. Grindys grįstos plytomis ir stačiakampėmis plytelėmis. Prie įėjimo vie-

noje vietoje rasti 7 šilingai, o visame plote – 11. Dauguma – Jono Kazimiero, kiti Rygos, Livonijos (metai neįskaitomi, tik vienos data 1666 m.). Rastosios monetos bažnyčią taip pat leidžia datuoti XVII a. Prie dabartinės bažnyčios pamatų įvairiose vietose aptikti perkasti palaidojimai leidžia daryti išvadą, kad jos viduje rasti pamatai yra buvusios bažnyčios, kurios šventoriuje ir viduje buvo laidojama. XVIII a. II pusėje tie palaidojimai buvo sunaikinti, kasant dabartinės bažnyčios pamatus. Papilio senoji evangelikų reformatų bažnyčia, pagal rastų pamatų išplanavimą, panaši į tuo laikotarpiu statytas (išlikusias, rekonstruotas) Kelmės, Deltuvos evangelikų reformatų bažnyčias.

PAPILYS EVANGELIC REFORMERS CHURCH

In 1999, during repairs works of Papilys (Biržai district) Evangelic Reformers church, the foundation of the church constructed in the 16th century was dug out. The foundation is 22.5 m long and 9.7 m wide; it is oriented to the north-south direction. On the investigation, burials dated to the 17th century were found: they were destroyed in the second half of the 18th century during digging the pit for the foundation of the present church. On the investigation, shillings dated to the 17th century (of the period of Jonas Kazimieras as well as from Riga and Livonia) were found.

PAPARČIŲ DOMINIKONŲ VIENUOLYNAS

Algirdas ŽALNIERIUS

Archeologiniai kasinėjimai buvusiame Paparčių Dominikonų vienuolyne buvo atlikti ruošiantis restauruoti išlikusius vienuolyno vartus bei pastatyti naują varpinę buvusios vienuolyno bažnyčios šventoriuje. Tyrinėjimų tikslas – nustatyti buvusius iki vienuolyno teritorijos žemės paviršius, rasti vienuolyno bažnyčios šventoriaus vartus, klauzūros tvoros pamatus, vienuolyno Š korpuso ŠV kampą.

Paparčiai yra Kaišiadorių rajone, 18 km į ŠR nuo Kaišiadorių. Buvusio Dominikonų vienuolyno teritorija yra kaimo P dalyje, ant kairiojo Žiežmaros upelio šlaito viršutinės terasos. Tai archeologijos paminklas.

Dominikonų vienuolynas Paparčiuose buvo įkurtas 1649 m. LDK iždininkas G. Beinortas nupirko iš Mstislavlio vaivados M. Kiškos Paparčių dvarą su miesteliu ir jam priklausančiu palivarku. 1649 05 21 fundaciniu raštu jis įkurdino Paparčiuose dominikonus ir dovanojo jiems dvarą su visais ūkiniais pastatais ir žeme bei Kazokiškių palivarką. Taip pat buvo atkurta Paparčių parapija.

Mūriniai vienuolyno pastatai ir bažnyčia buvo pastatyti iki 1670–1680 m., nes 1669 m. buvo nulietas didysis bažnyčios varpas. Bažnyčia buvo apie 32 m ilgio ir apie 12 m pločio, turėjo vieną trijų aukštų bokštą su laikrodžiu. XVIII a. bažnyčioje buvo 7 mūriniai ir vienas nešiojamas altorius. Šalia bažnyčios (V pusėje) buvo kapinės, aptvertos mūrine tvora.

Vienuolyno pastatas buvo dviejų aukštų, mūrinis, kartu su bažnyčia sudarė uždarą ansamblį su vidiniu kiemu. Vienuolyno stogas dengtas čerpėmis, turėjo 16 kaminų. Abu vienuolyno aukštai turėjo skliautų perdangas, po pirmuoju aukštu buvo įrengti 4 rūsiai.

Į ŠR nuo vienuolyno buvo ūkinis kiemas su mūriniais pastatais, išsidėsčiusiais